

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Anna Vuopala
copyright@minedu.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Kirjaamo
PL 32
00023 Valtioneuvosto
(liisa.huhtala@tem.fi)

Asia Lausuntopyyntö komission tiedonannosta Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle. Teollis- ja tekijänoikeuksien sisämarkkinat. Luovuuden ja innovoinnin kannustaminen talouskasvun, laadukkaiden työpaikkojen ja ensiluokkaisten tuotteiden ja palvelujen tarjoamiseksi Euroopassa (IPR-strategia)

Viite Opetus- ja kulttuuriministeriö 7.6.2011, OKM2011-00215
Työ- ja elinkeinoministeriö 8.6.2011, TEM2011-00311

Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö ovat erillisillä lausuntopyynnöillä pyytäneet IPR University Centeriltä lausuntoa otsikossa mainitusta tiedonannosta. Instituutti esittää lausuntonaan seuraavan.

IPR University Center pitää hyvänä sitä, että komissio on kerännyt yhteen asiakirjaan teollis- ja tekijänoikeutta koskevat meneillään olevat, valmisteltavana olevat sekä suunnitellut toimenpiteet. Teollis- ja tekijänoikeudet ovat viime vuosina nousseet komission työssä merkittävään asemaan ja niitä koskevia selvityksiä, esityksiä ja aloitteita on runsaasti. Lausuntopyynnön kohteena oleva asiakirja helpottaa asioiden seuraamista.

IPR University Center ei ota lausunnossaan kantaa niihin kysymyksiin, joiden osalta valmistelu on jo edennyt niin pitkälle, että sen osalta käydään erillistä keskustelua. Näin ollen emme käsittele lausunnossamme Euroopan patenttijärjestelmää, tavaramerkkijärjestelmän nykyaikaistamista emmekä orpoteoksia koskevaa direktiiviehdotusta.

Laaja tekijänoikeuskehys digitaalisille markkinoille

Internet ja sen tuoma mahdollisuus teosten jakamiseen korostaa tekijänoikeuden kansainvälistä luonnetta. Kansalliseen lainsäädäntöön perustuva tekijänoikeus luo kiistatta haasteen teosten kansalliset rajat ylittävälle jakelulle. Lausunnon kohteena olevassa asiakirjassa ei puututa yksityiskohtaisesti siihen, minkälainen olisi EU:n lainsäädäntökehys, joka mahdollistaisi tekijänoikeuden yhteisen hallinnoinnin ja usean alueen kattavan paneurooppalaisen lisensoinnin. Yhtenä ratkaisuna esitetään oikeuksien hallinnointijärjestelmän käyttöönottoa ja toisena EU:n tekijänoikeussäännösten laatimista.

IPR-strategiassa esitetty tavoite parantaa ja yhtenäistää sisämarkkinoiden verkkomarkkinoita on kannatettava. Tavoitteen toteutuminen tulee todennäköisesti edellyttämään EU-tasoista tekijänoikeutta koskevaa lainsäädäntöä. Lainsäädäntöä kehitettäessä on kuitenkin korostettava sitä, että tekijänoikeuden sääntely nykyisellään perustuu eri kansainvälisiin sopimuksiin, joiden noudattamiseen toisaalta EU:n jäsenmaat erikseen ja toisaalta EU yhteisönä ovat sitoutuneet. Kansainvälisissä sopimuksissa on säännökset esimerkiksi siitä, miten tekijänoikeuden oikeudenhaltijan oikeutta voidaan rajoittaa. Tähän seikkaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota varsinkin sosiaalisen verkostumisen ja sosiaalisen median osalta. Digitaalisten markkinoiden kehittäminen edellyttää eri toimijoiden kuten julkisen vallan, tekijänoikeuden haltijoiden ja kaupallisten toimijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoista huomioon ottamista.

IPR University Centerin käsityksen mukaan tekijänoikeutta koskevien direktiivien ja Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisujen kodifointi selkeyttäisi oikeudellista tilannetta ja antaisi nykyistä hajanaisista tilannetta paremman lähtökohdan tekijänoikeuskehityksen luomiselle EU:ssa.

Yksityiskohtainen kommentointi IPR-strategiassa esitettyihin osa-alueisiin on tarkoituksenmukaista kunkin asian edistyttyä valmistelussa pidemmälle.

Aineettomien hyödykkeiden lisäsuoja

IPR University Center pitää hyvänä, että lausunnon kohteena olevassa asiakirjassa kiinnitetään huomiota myös varsinaisen immateriaalioikeuden ulkopuolelle jääville yritysten kannalta merkityksellisille seikoille. IPR-strategiassa mainitun ulkoisen tutkimuksen tekeminen on mielestämme tarpeellinen sen toteamiseksi, tarvitaanko esimerkiksi liikesalaisuuksien osalta EU-tasoista sääntelyä.

Sivuhuomautuksena toteamme, että sivulla 16 oleva maininta siitä, että Suomessa ei olisi liikesalaisuutta koskevaa sääntelyä, ei mielestämme pidä paikkaansa. Sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetussa laissa kielletään liikesalaisuuden oikeudeton hankkiminen ja käyttäminen. Liike- ja yritysalaisuutta koskevia säännöksiä on lisäksi työ sopimuslaissa ja rikoslaissa.

IPR University Center suhtautuu kriittisesti maantieteellisten merkintöjen myöntämiseen muille kuin maataloustuotteille ja muille kuin elintarvikkeille. Käsityksemme mukaan tavaramerkkijärjestelmä tarjoaa monipuoliset ja riittävät mahdollisuudet tuotteissa olevien merkintöjen suojaamiseen. Maantieteellisten merkintöjen tarvetta tulisi mielestämme tarkastella ennen kaikkea tavaramerkkijärjestelmän nykyaikaistamisen yhteydessä.

Väärennettyjen ja laittomasti valmistettujen tuotteiden torjuminen

Olemme kannattaneet väärentämisen ja piratismien eurooppalaisen seurantakeskuksen tehtävien laajentamista 4.7.2011 työ- ja elinkeinoministeriölle antamassamme lausunnossa.

Kansainvälinen ulottuvuus

Teollis- ja tekijänoikeuden kansainvälisen ulottuvuuden merkitys korostuu, kun tavaroiden ja teosten liikkuminen rajojen yli helpottuu. Globalisaatio kutistaa maailman ja korostaa kansainvälisen toiminnan tärkeyttä.

IPR University Centerin käsityksen mukaan nykyinen lähtökohta, jonka mukaan teollis- ja tekijänoikeuden sääntely perustuu monen keskeisiin kansainvälisiin sopimuksiin, on se tie, joka

tuottaa parhaat tulokset. Tästä syystä korostamme sitä, että Suomen tulisi pyrkiä siihen, että EU:ssa pyritään kahdenvälisistä sopimuksista monen keskeisiin sopimuksiin.

Helsingissä 17. päivänä elokuuta 2011

Niklas Bruun
Professori, johtaja
IPR University Center